

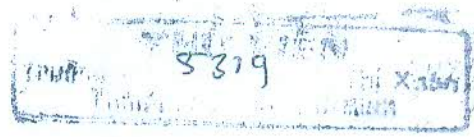
SINCLAIR LEWIS

Giải thưởng Nobel

VN
L200.T

CUỘC ĐỜI BÁC SĨ

ARROWSMITH

BẢO - SƠN

dịch

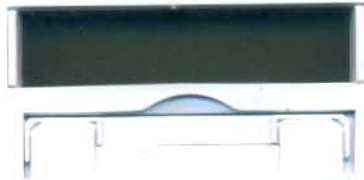
in lần thứ nhất
XUẤT BẢN QUỐC BẢO
1970

C H U O N G : 21

NAUTILUS LÀ MỘT trong những giáo - khu đầu tiên trong xứ đã gây ra tập-quán tổ-chức những "Tuần-Lễ Đặc-Biệt", ngày nay thịnh-hành đến nỗi chúng ta thấy nào Tuần-Lễ Hàm - Thu Học-Hiệu, nào Tuần-Lễ Khoa-Học Cơ-Đốc-Giáo, nào Tuần-Lễ Chính-Cốt Liệu-Pháp, nào Tuần-Lễ Dương-Tùng....

Một Tuần-Lễ đây không phải chỉ là một tuần-lễ đơn-giản mà thôi.

Nếu một giáo-hội, một phòng thương-mại, hay một cơ-quan từ-thiện nào có tinh - thần tiến-thủ, có khả-năng hoạt-động, muốn tăng-tiến phát-triển, nghĩa là muốn có thêm tiền bạc, thì nhờ dăm ba người có tính cương-quyết, có nghị-lực - số người này rất ít, họ thường dẫn-dắt dư-luận, lèo-lái công việc trong bất cứ một tỉnh nào - đứng ra tuyên-bố tổ-chức một Tuần-Lễ Đặc-Biệt. Tổ-chức này thường mất hàng tháng hội - họp ủy-ban, hàng trăm cột báo tán-dương tổ-chức, và cuối cùng một hay hai ngày, các tay lực-sĩ vận - động

vào các nhà thờ, rạp hát, xi-nê-ma làm trò và tung-bóc những củ-tọa phần nhiều không thích những trò ấy, và các thiếu-nữ xinh-đẹp nhất tỉnh có cái thú vui được phép đứng nói chuyện với những đàn ông lạ mặt, trên các góc đường nhân dịp gán cho họ những phù-hiệu xấu-xí, chẳng có chút gì gọi là mỹ-thuật, để đổi lấy những món tiền thiết là nhỏ mà những người lạ mặt ấy phải thò ra, nếu muốn được các cô coi mình là phong-lưu quân-tử.

Các Tuần-Lễ Đặc-Biệt chỉ có mỗi một điều thay đổi khác nhau là có những Tuần-Lễ mở ra với mục-đích quảng-cáo để sau này thâu được nhiều tiền hơn, chứ không phải để kiếm ngay một ít tiền bằng cách bán phù-hiệu.

Nautilus đã tổ-chức một Tuần-Lễ Cổ-Lễ Tinh-Thần. Trong tuần này có cuộc thi đua giữa những người có tài nói liền thoáng, nguyên là người đi bán sách, nay gọi là "Kỹ-Su Tài-Năng", đi khắp nơi trong thành-phố chỉ bảo cho các chủ-hiệu, người bán hàng, phương-pháp làm thế nào để dành giựt tiền của nhau một cách nhanh chóng hơn, và Bác-sĩ Pickerbaugh trong một buổi Lễ Cầu-Đào đã diễn-thuyết về "Tài-Năng của Thánh Paul, người đầu tiên biết cách Tuyên-Truyền Cổ-Võ". Rồi đến Tuần-Lễ Bàn Tay Hoan-Hỷ khuyến - khích mọi người mỗi ngày nói chuyện với ít nhất là ba người không quen biết, mục đích làm cho những khách thương đứng tuổi có tính hay cáu giận,

suốt ngày bị những người không quen biết đập vào lưng rất thân-mật mà cũng rất mạnh nữa. Lại còn những Tuần-Lễ Thăm Nhà Cũ, Tuần-Lễ Viết Thư Thăm Mẹ, Tuần-Lễ Chúng Tôi Cần Có Công-Xưởng của Quý ông ở Nautilus, Tuần-Lễ Hãy Ăn Nhiều Bắp Ngô Hơn, Tuần-Lễ Hãy Xăm Xe Hơi Riêng.

Có lẽ Tuần-Lễ thành-công mỹ-mãn nhất là "Tuần-Lễ T." để kiếm tám-chục-ngàn Mỹ - kim xây Hội-Quán mới cho Thanh-Công-Hội.

Trên nóc Hội-Quán cũ có những biểu-ngữ chạy bằng điện, thay đổi hàng ngày, kêu gọi: "Các Bạn Phải Làm Nghĩa Vụ", "Các Bạn Thanh Niên Hãy Tán-Thành Đóng Góp" và "Tiền Bạc Của Quý Bạn Tạo Nên Hạnh-Phúc". Trong ba ngày, Bác-sĩ Pickerbaugh diễn-thuyết tới mười-chín lần, so-sánh Thanh-Công-Hội với Đoàn-Thập-Tự Quân với Thập-Nhị Sứ-Đồ và những cuộc thám-hiểm của Bác-sĩ Cook, mà ông tin là người đã tìm thấy Bắc-Cực. Orchid bán được ba-trăm-mười-chín phù-hiệu, có người bị nằng bán tới bảy cái, sau người này có chỉ-trích nằng một cách khiếm-nhã. Nằng được một viên thu-ký của Thanh-Niên Công-Giáo Hội giải nguy cho, và nắm tay nằng một lúc lâu để trấn-an nằng.

Sáng-kiến bày ra những Tuần-Lễ này Tuần Lễ nọ đó có một tổ-chức nào tranh tài được với Pickerbaugh.

Vào tháng giêng ông khởi đầu bằng một

Tuần-Lễ Nhi-Đồng Khỏe-Đẹp, hết sức thành công, nhưng tiếp theo ngay một cách nóng hổi một loạt nào Tuần-Lễ Bài-Trừ Rượu-Chè, Tuần - Lễ Giữ Răng cho Tốt, và Tuần-Lễ Không Nhỏ Bậy, khiến cho những người thiếu nghị - lực phải than-phiền : "Lo giữ sức khỏe quá, mình đâm ốm cả người đi".

Trong Tuần-Lễ Quét-Rửa Cho Sạch, Picker-baugh tung ra một bài ca trữ-tình chính ông làm :

Vi-trùng len-lén đến,
Phá sức khỏe mọi người.
Nghe tôi, bạn hãy mền
Và quý-trọng những ai
Quét sạch sân nhà bạn.
Vi-trùng chết toi-bời
Hết gây ra bệnh-hoạn.

Tuần-Lễ Diệt Ruồi Nhặng, ngoài cái vui phát phần thưởng cho những trẻ em giết được nhiều ruồi nhặng nhất, đã gọi hứng cho ông làm mấy câu thơ in vào bích-chương, khuyên dân chúng :

Hãy bán búa đi, mua chiếc tù-và
Đeo vào người ông già chuyên diệt ruồi.
Nếu không muốn bịnh lên vô nhà chơi.
Thấy con ruồi nào giết tươi con ruồi ấy.

Tình cò trong Tuần ấy, Hội Phụng-Hoàng Huynh-Đệ mở Hội-Nghị Tiểu-Bang ở Burlington,

Pickerbaugh gửi một điện-văn cho Hội-Nghị như sau :

Xin nhắc Quý Hội-Nghị Lão Phương-Hoàng
Đừng quên vấn-đề phòng Ruồi Muỗi.

Câu này được trích đăng trong chín mươi sáu tờ nhật-báo, kể cả một tờ ở Alaska. Pickerbaugh cắt những mảnh báo ấy ra, giơ lên phe-phẩy và giải-thích cho Martin nghe, "Bây giờ Bác-sĩ đã thấy cách làm cho mọi người công-nhận sự-thực, nếu người ta biết cách đi thẳng ngay vào công việc chưa ?"

Tuần-Lễ Một Ngày Ba Điều Xi-gà mà Bác-sĩ Pickerbaugh đặt ra vào khoảng giữa mùa Hạ không lấy gì làm thành-công cho lắm, một phần vì một nhà văn trào-phúng thiếu thông-minh, viết trong một tờ báo địa-phương hỏi có thực Bác-sĩ Pickerbaugh định tâm bắt hết thấy những con nít còn ẵm ngửa cũng phải hút tới ba điều xi-gà một ngày không, và một phần vì các nhà sản-xuất xi-gà đến Nha Y-tế Vệ-sinh chỉ-trích rất nặng là ông không hiểu gì về vấn-đề Thường-Thức. Cả đến Tuần-Lễ Đuối Mèo Trị Chó cũng không thành-công như ý.

Tuy bận tổ-chức những Tuần-Lễ như vậy, Pickerbaugh vẫn có thời giờ chủ-tọa Ủy-ban soạn-thảo Chương-Trình của Hội-Nghị Tiểu-Bang các Viên-Chức và Đại-Diện Y-tế.

Chính ông đã viết bức thư luân-lưu cho

toàn-thể Hội-Viên :

"Kính thưa Quý Anh Chị Em,
"Quý Anh Chị Em có tới dự Hội - Nghị Y - tế
"không ? Nó là Hội-Nghị linh-hoạt nhất, đáng
"kỳ-vọng nhất mà cái tỉnh bé nhỏ cổ-kính, nao
"nhiệt này chưa từng thấy bao giờ đây. Và nó
"sẽ rất thực-tế. Những khái - luận bóng-bẩy,
"chúng ta hun nó một cái rồi cho đi luôn, để
"thời giờ nghe thông-diệp của quý vị danh-tài
"nói truyện thân tình với chúng ta, để khi
"rời Hội-Nghị chúng ta còn có thể xách theo
"va-ly một hai tiêu gì đó về nhà chứ.

"Luther Botts tay thủ-nãnh hợp-xương-
"đoàn trú ranh sẽ có mặt tại Hội - Trường để
"đem Nại Tinh-Nục và Hoạt-Khí cho mỗi chương
"mỗi mục của Chương-Trình. John F. Zeisser
"Văn-chương Tiến-sĩ, Y-Khoa Tiến-Sĩ, đủ các
"thứ sĩ-sĩ (này bác John nhớ rẽ tóc cho bộ
"traí, quý bà quý cô sẽ êu ra-rít đây) sẽ đi
"một vài đường nà-nước. (Thôi đi đi thì vừa
"các bộ). Rồi thình-thoảng, lếu cái thắng mà
"ăn, mà có thể tốp bớt những cái miệng thao-
"thao bất-tuyệt nại, thì chúng ta sẽ - nhất
"định sẽ - rút nui gáp ra khỏi cái chỗ đáng
"ngồi để đi ra cái chỗ nớ-dóp cơm trưa mí
"nhau.

"Bà con cô bác nghe có Xôm trò không?
"Xôm dứt đi chứ nì! Anh thợ ngôi si tỉnh, bây
"giờ đến nượt anh đây. Xin quý vị nằm ơn cũng

"như nài phúc gửi cho mấy chữ nhận nời sẽ
"tới".

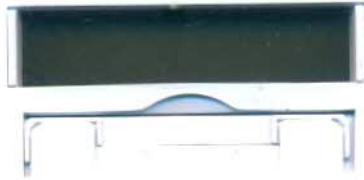
Bức thư đã làm cho mọi người vui-vẻ và
sốt-sắng với Hội-Nghị. Bác-sĩ Feasons Clinton
viết thư cho Pickerbaugh, nói :

"Tôi tin rằng chính nhờ một phần lớn
"vào bức thư mời họp viết rất linh-hoạt của
"Bác-sĩ mà chúng tôi đã kéo được một số đông
"người tới dự Hội, với tất cả lòng khiêm -
"tốn, tôi nghĩ chúng ta có thể nói đó là một
"Hội-Nghị Y-Tế thành-công nhất thế-giới từ
"trước tới nay. Tôi đã phì cười vào mặt một
"mụ già, dân Boston gì đó, đã quác cái mỏ ra
"kêu rằng bức thư của Bác-sĩ "giọng hạ lưu"
"Bác-sĩ xem có tức không ! Tôi không biết
"đối với những kẻ hay phê - bình quá đáng và
"thiếu óc hài-hước như mụ già này, mình phải
"miệt-thị như thế nào cho xứng - đáng ! Đồ
"chúng nó ngu quá!"

II

Martin rất sốt-sắng trong Tuần-Lễ Nhi-
Đồng Khỏe-Đẹp. Leora và chàng giữ công việc
cân những đứa trẻ, khám sức khỏe, lập bảng ăn
uống của chúng nó, và ở mỗi đứa, hai người
lại nhìn thấy đứa con mà

không bao giờ có thể có được. Nhưng đến khi có Tuần-Lễ Hầy Sinh Con Đẻ Cái Thêm Nữa, thì chàng phản-đối. Chàng nói chàng tin rằng cần phải hạn-chế sinh đẻ. Pickerbaugh đem thuyết thần-học, vấn-đề cưỡng-bức, và tấm gương "tám cô kiều" của ông ra để trả lời chàng.

Martin cũng không phục Tuần-Lễ Bài-Trừ Bệnh Lao. Chàng thích ban đêm để ngủ cửa sổ và ghét những người nhổ bã thuốc trên lề đường, nhưng những sự cải-cách bảo rằng tốt đẹp thì chắc-chắn là tốt đẹp rồi, bảo rằng hợp vệ-sinh thì cũng rất có thể hợp vệ-sinh đấy, song lại dùng những bản thống-kê giả dối và viện những truyện thần-thánh cường-nộ ra để đề-cao những sự cải-cách ấy thì chàng nghe thấy chói tai không thể chịu được.

Hễ có ai tỏ ra nghi - ngờ những con số lớn của ông ghi về bệnh lao không đúng, và hễ có ai nói bóng gió rằng nguyên-nhân số người mắc bệnh lao giảm đi có thể do sức tăng - trưởng tự-nhiên của tính miễn-dịch, chứ không phải do những cuộc vận-động kịch-liệt bài-trừ tật nhỏ bậy và không khí hôi-hám, thì Pickerbaugh coi người đó đã chỉ - trích ông thiếu thành-thực trong việc tổ - chức những cuộc vận-động ấy. Ông có cái tính dễ giận mà đa số những nhà truyền giáo thường hay mắc phải ông cho rằng lòng ông thành - thực thì tất-nhiên ý-kiến của ông phải đúng, không bao giờ có thể sai-lầm được. Nếu ai mà đòi ông

phải có những lời trần - thuật chính-xác, và nêu ra lời của Raymond Searl báo : "Cứ theo sự-thực khách-quan về khoa-học, người ta vẫn còn chưa hiểu biết gì nhiều về vấn - đề tại sao tử-nạn vì bệnh lao đã giảm bớt đi" - thì ông cho rằng người đó phải là một kẻ khôn-nạn, cố-tình làm ô-ước đường lối của mọi người.

Martin cực-lực phản-đối những phương-pháp của Pickerbaugh, đến nỗi chàng thấy vui sướng - một niềm vui sướng có thể gọi là tà-ác, phản xã-hội - khi khám-phá ra rằng mặc dầu tử suất về bệnh lao quả thực đã giảm đi tại Nautilus trong thời-kỳ Pickerbaugh quản-trị, nhưng tử suất cũng giảm đi cùng một mức-độ như vậy ở nhiều làng khác ngoài địa-phận Nautilus mà chẳng có ai diễn-thuyết hay tuần-hành kêu gọi dân-chúng đừng nhớ bậy với đống của số hại vệ-sinh cả.

Cũng may cho Martin là Pickerbaugh không có ý trông mong chàng tham-gia nhiều vào công cuộc tuyên-truyền cổ-động của ông, mà chỉ cần chàng thay mặt ông ở văn-phòng, trong khi ông đi làm những công cuộc ấy. Những công cuộc này đã làm cho chàng bực-tức vô cùng và gây cho chàng có những tư-tưởng phức-tạp chàng chưa từng thấy bao giờ.

Mỗi lần thấy chàng nói bóng gió có ý chỉ-trích, thì Pickerbaugh lại đáp: "Cho dầu

những bản thống-kê của tôi có không đúng thì đã sao ? Cho dầu những lời quảng-cáo, câu nói mua vui cho dân chúng của tôi có vẻ tầm-thường đối với một vài người thì đã sao? Tất cả những việc tôi làm đó đều có ích, đều hợp lý cả. Bất kể chúng ta dùng phương-pháp nào, miễn là có thể giúp cho mọi người có không - khí trong sạch hơn, có sân-sướng sạch-sẽ hơn, ít rượu chè thuốc sái hơn, là công việc chúng ta làm đã thành-công một cách chánh-đáng và hợp lẽ phải rồi !"

Martin cũng hơi lấy làm lạ và tự hỏi: 'Nói cho đúng ra thì vấn-đề đó có quan-trọng không nhỉ ? Sự thật, một sự thật thuần-khiết, lãnh-đạm, có thể làm mịch lòng người, mất tình bạn, như của Gottlieb - sự thật như vậy có thành vấn-đề quan-trọng không nhỉ? Ai cũng bảo "ồ, đừng có xuyên-tạc sự thật" và ai cũng tức giận nếu bị người ta bảo mình đã xuyên-tạc sự thật. Phải chăng ngoài việc làm ái-tình, ăn, ngủ, nghe lời nịnh-hót, không còn vấn-đề gì là quan-trọng cả ? Mình thì mình cho rằng sự thật là một vấn - đề quan trọng đối với mình, nhưng nếu quả là quan trọng, thì việc mình thích tìm cho được sự chuẩn-xác về khoa-học, có khác gì cái thú của một người nào đó thích chơi golf không ? Dầu sao thì mình cũng hãy đeo dính lấy Picker-baugh đi".

Thấy Irving Watters và mấy bác-sĩ khác

càng ngày càng có thái-độ đả-kích Picker-
baugh, vì sợ nếu ông thành-công thực thi số
tiền thân vào của họ sẽ giảm đi, Martin buộc
lòng phải bênh-vực ông xếp của mình, song
chàng vẫn chán-ngán thấy những bản thống-kê
không được chính-xác.

Cứ theo những con số của Pickerbaugh,
riêng về răng hư, lái xe bất cẩn, lao phé và
bảy thứ bệnh khác nữa thì chàng phỏng-định
thấy dân-chúng trong thị-xã người nào cũng
có tới một-trăm-tám-mươi phần-trăm cơ-nguy
chết trước mười sáu tuổi, và chàng không thể
sùng-sốt kinh-hồn khi nghe Pickerbaugh nói :
'Bác-sĩ có thể tưởng-tượng rằng số người chết
về bệnh ghê ở Quận Sickens, Tiểu-bang Missis-
sipi, riêng một năm ngoài là hai-mươi-chín
người và tất cả đều có thể được cứu sống,
vâng, thưa Bác-sĩ, được cứu sống, nếu mỗi ngày
họ chịu khó tắm nước lạnh một lần không ?'

Chả là vì Pickerbaugh có cái thói quen
ghê người là tắm nước lạnh, ngay về mùa đông
giá lạnh cũng vậy, mặc dầu ông có thể biết
truyện trong hai-mươi-hai năm vừa qua riêng
ở Milwaukee có mười-chín người, trong tuổi từ
mười-bảy đến bốn-mươi-hai, đã chết vì tắm
nước lạnh.

Danh-từ "năng-biến", một danh-từ ngày
nay Martin hay dùng nghe cũng khó chịu, giữa
tai như danh-từ "kiểm-soát" ngày trước chàng

hay dùng, đối với Pickerbaugh không có ý nghĩa gì cả. Bảo rằng sức khỏe chịu ảnh-hưởng của khí-hậu, sự di-truyền, nghề-nghiệp, đất cát, sự nhiễm-dịch thiên-nhiên, hay của bất cứ một thứ gì, mà không cần tới những cuộc tuyên-truyền vận-động của Sở Y-Tế Vệ-Sinh để làm cho mọi người chịu ăn ở sạch-sẽ hơn lên, sống đời đạo-đức hơn lên, đối với ông đều là truyện rất khó tin.

Ông làm-bầm : "Năng-biến" với "biến-hóa vô-thường" Hừ ! Láo khoét! Chứ không ư? Những người có chút tri-thức trong công vụ đều hiểu biết rõ về nguyên-nhân của bệnh-tật - việc quan-trọng bây giờ chỉ còn là việc hành-động theo sự hiểu biết đó mà thôi.

Ông giận đỏ cả mặt lên khi Martin tìm cách làm cho ông hiểu rằng dân - chúng chắc chắn là không hiểu gì mấy về truyện không-khí thoáng mát tốt hơn không-khí nóng, bí trong lớp học, về cơ-nguy cho vệ - sinh chung của những đường-xá bán-thủ, về cái hại thực sự của rượu chè, về giá-trị của mặt nạ trong khi có dịch cúm, về hết thấy những điều mà ông đem ra phổ-biến trong các cuộc tuyên-truyền vận-động vệ-sinh. Chàng bực mình muốn từ - chức, nhưng thấy cái bộ mặt quý - quái của Watters, chàng lại quay về với Pickerbaugh với một bầu nhiệt-huyết mới, và thường có cái tâm-trạng bán-khoản đáng thương của một người cách-mạng trẻ tuổi khám-phá ra tính tự-đại

tự-mãn của những người lãnh-đạo mình.

Chàng đâm ra nghi-ngờ cái mà Pickerbaugh gọi là "giá-trị thực-tế đã được chứng-minh" của những cuộc vận-động của ông, và cả sự hiểu biết của ông về sinh-vật-học chẳng biết có chính-xác không. Chàng nhận thấy nỗi phiền của đa số các ký-giả nhật-báo cứ nửa tháng lại bị huy-động một lần đến làm một công-cuộc cứu-nhân-độ-thể mới, và cả nỗi phiền không kém bực mình của những "Người Cửa Vĩa Hè" cứ hai-mươi ngày thì có tới mười-chín ngày bị một cô gái xinh đẹp nhảy xổ tới bắt mua một phù-hiệu để ủng-hộ một hội mà họ chưa hề nghe nói tới bao giờ.

Nhưng chán hơn nữa là chàng thấy trong cái tài hùng-biến phiệt-liệt nhất của Pickerbaugh, có cả cái tài chạy theo dòng tiền bản thủ đê-tiền nữa.

Khi Martin đề-nghị các thứ sữa phải hấp theo phương-pháp của Pasteur và một vài cái nhà ai cũng biết là ổ vi-trùng lao cần phải thiêu đui hẳn đi, thay vì chỉ xông khói vớ-vẩn chẳng ích-lợi gì, khi chàng nói ý rằng làm như vậy có thể cứu được nhiều mạng người hơn là hàng vạn bài thuyết-giáo và mười năm tuần-hành, lôi những cô gái nhỏ ra mà vác biếu-ngũ, đi ngoài đường dầm mưa dãi nắng, thì Pickerbaugh lo-lắng nói, "Ấy chớ, ấy chớ, Bác-sĩ Martin à, đừng tưởng mình có thể làm

được việc đó đâu. Mình sẽ bị bọn bán sữa và bọn địa-chủ phản-đối kịch-liệt ngay. Mình chẳng làm được trò-trống gì, trừ khi mình không sợ làm mịch lòng họ".

Khi Pickerbaugh diễn - thuyết trong một giáo-hội hay trong một khung-cảnh gia-đình, thì ông nói rằng "Giá-trị sức khỏe là làm cho đời sống vui tươi", nhưng khi diễn - thuyết trong một bữa tiệc với giới doanh-nghiệp thì ông đổi luận-điều thành "giá-trị của đồng hào, đồng bạc tròn nặng đủ cân đủ lượng giúp cho ta có những công-nhân khỏe-mạnh, tiết-độ, nhờ vậy họ có thể làm việc giỏi hơn, nhanh hơn mà đồng lương vẫn thế". Trong các buổi họp của Hội-Phụ-Mẫu, ông trình-bày phương-pháp "tiết-kiệm tiền thù-lao trả bác-sĩ bằng cách kịp thời chữa chạy cho con cái trước khi bệnh quá nặng", nhưng với các y-sĩ thì ông lại quả-quyết rằng "tất cả những cuộc khuấy-động dân-chúng về sức khỏe, tuyên-truyền về vệ-sinh ấy chỉ cốt tập cho dân-chúng có thói quen đến bác-sĩ chữa bệnh cho điều-hòa mà thôi".

Với Martin thì ông nói về Pasteur, George Washington, Victor Vaughan, và Edison và coi các vị đó như bậc thầy của ông, nhưng khi nói chuyện với các nhà doanh-thương của Nautilus - như Phù-Luân-Hội, Phòng Thương-Mại, Hội các Nhà Buôn Sĩ - để yêu-cầu họ chấp-thuận ban thêm tiền trợ-cấp cho sở ông, thì

ông lại tuyên-bố hết sức rõ-ràng rằng họ là bậc thầy của ông, bậc chúa-tể của ông, và các nhà đại-doanh-thương, miệng ngậm điếu xì-gà thật lớn phưỡn cái bụng bự ra, chấp-nhận Oai-Quyền Chúa-Tể mà ông tặng cho họ.

Hết đề ý chiêm-ngưỡng Pickerbaugh, Martin dần-dần đề ý chiêm-ngưỡng tất - cả các "đấng" lãnh-tự khác, trong quân-đội, trong chính-quyền, trong các Viện-Đại-Học, các Giáo Hội, và chàng nhận thấy hầu hết họ chẳng khác gì Pickerbaugh. Chàng tự nhủ mình, cũng như Gottlieb trước kia đã có lần răn chàng, "cần phải có lòng trung-thành đấy, nhưng không trung-thành mù-quáng, cần phải có lòng tin-tưởng đấy, nhưng cũng cần phải có dạ hoài-nghi, cần phải có óc tín-ngưỡng đấy, nhưng không đem kinh-kệ ra đọc ê-a ăm-ỹ; cần phải có trí-tuệ thông-minh sáng - suốt đấy, nhưng cũng cần phải chấp-nhận cái ngu cái dốt mà chính mình hay bất cứ ai đều có thể có, và cương-quyết thúc-đẩy thật nhanh một động-tác để mà tiến cho thật chậm, hết sức chậm..."

III

Có đến hàng trăm truyện ở đâu đâu thường bắt Martin phải bỏ dở-dang công việc đương

làm trong phòng thí-nghiệm. Khi thì chàng bị gọi ra phòng khách để giải - thích cho mấy người nóng giận, hiểu vì lẽ gì mà cái xưởng chữa xe hơi ở trước cửa nhà họ xông ra mùi ét-săng hôi-hám; khi thì chàng phải quay về văn-phòng để đọc thư cho cô tốc-ký viết trả lời các ông hiệu-trưởng về vấn - đề mở phòng chữa răng; khi thì phải lái xe ra ngoại - ô quan-sát xem viên thanh-tra sữa và thực-phẩm kiểm-soát các lò heo có cẩn-thận không ; khi thì ra lệnh cho một gia - đình ở Shantytown phải kiểm-dịch bốn-mươi ngày; có làm xong hết những việc đó rồi chàng mới lại có thể lần vào phòng thí-nghiệm được.

Phòng rất sáng-sủa, tiện-nghi, và trang bị đầy đủ. Martin ít có thời-giờ để làm những việc khảo-cứu khác, ngoài việc cấy vi-trùng, thử máu, và chẩn-đoán bệnh lậu theo phương pháp Wassermann cho các bác-sĩ tư trong thành phố, nhưng công việc cũng làm cho chàng được yên tâm tĩnh trí, và thỉnh-thoảng chàng lại cặm-cui cố thí-nghiệm một chất trầm-diến có thể thay thế cho chất của Wassermann và làm cho chàng nổi tiếng.

Pickerbaugh thì hiển-nhiên tin rằng công việc khảo-cứu ấy của chàng chỉ làm trong sáu tuần-lẽ là xong; Martin thoát-tiên hy-vọng có thể làm hai năm xong, nhưng bây giờ thấy công việc chốc-chốc lại bị gián-đoạn, chàng chắc có lẽ phải đến hai-trăm năm mới hoàn-

thành, và trong thời-gian ấy có lẽ những Bác sĩ như hạng Pickerbaugh đã trừ-tiệt được căn bệnh lậu rồi và làm cho việc thí-nghiệm của chàng thành vô dụng.

Ngoài những nhiệm-vụ đó, chàng còn có thêm một nhiệm-vụ nữa là tìm cách tiêu-khiến cho Leora trong cái thành-phố Nautilus xa lạ này.

Chàng ân-cần hỏi nàng : "Em có thể bới việc ra làm cho bận-bịu suốt ngày mãi không? Chiều nay em có thích đi chơi đâu không ?"

Thấy chàng ân-cần như vậy thì nàng lại ngó chàng nghi-ngờ. Từ trước đến nay nàng vẫn tự-túc tự-mãn, quen chịu cảnh cô-quạnh một cách dễ-dàng và tự-động như một chú mèo con, và chàng chẳng bao giờ quan-tâm đến truyện giải-trí của nàng như thế.

IV

Mấy cô tiểu-thư của Pickerbaugh luôn luôn thì-thọt vào phòng thí-nghiệm của Martin. Hai cô bé sinh đôi thì đập bể ống thủy-tinh, và lấy giấy lọc làm lều cho búp-bể. Orchid kẻ những bích-chương đặc-biệt cho các tuần-lễ của cha cô; cô bảo phòng thí - nghiệm là chỗ

yên-tĩnh nhất để làm việc. Martin đứng ở bàn làm việc của chàng, luôn luôn để ý tới nàng ngồi ở một chiếc bàn kê trong góc khe - khe hát trong miệng. Hai người trò chuyện với nhau "như điên", và chàng mê - muội chăm-chú nghe nàng phát biểu ý-kiến, những ý-kiến nếu ở miệng Leora nói ra thì chàng đã "đánh" ngay một câu, "Ăn với nói gì mà ngớ-ngẩn thế !"

Một hôm chàng đưa lên ánh sáng quan-sát một ống thí-nghiệm đựng dung - huyết - tố màu rượu chát, trong tâm-trí một nửa nghĩ tới màu này, một nửa nghĩ tới mắt cá chân của nàng, đương khi nàng cúi xuống bàn, mê-mải cầm chiếc bút lông vẽ, hai chân bắt chéo nhau trông đến kỳ-cục.

Chàng bỗng hỏi nàng :

- Này, cưng này. Thí-dụ cô...thí-dụ một cô bé như cô lại yêu một người... có vợ rồi. Cô bảo cô bé ấy phải làm thế nào? Cứ yêu hay tẩy anh ta đi ?

- Ồ, phải tẩy anh ta đi chứ. Cho dầu có đau khổ đến mấy, cho dầu có yêu anh ta đến mấy, cũng phải đành vậy. Vì phải nghĩ đến vợ anh ta và không thể làm khổ người ta.

- Nhưng giả-thủ người vợ không bao giờ biết, hay không quan-tâm đến ?

Lúc này chàng đã ngưng làm việc và đến đứng trước mặt nàng, hai tay chống nạnh, đôi mắt u buồn dò xét tâm ý nàng.

- À, nếu người vợ không biết... nhưng làm gì có chuyện đó. Tôi tin là việc hôn-nhân đều do Trời định, thực thế, đúng thế. Bác-sĩ có tin như vậy không? Một ngày nào đó Hoàng-Tử Đẹp-Trại, người tình lý-tưởng, sẽ đến... (Lúc này trông nàng trẻ quá, đôi môi tươi mọng quá, dịu-dàng quá!)... Và lẽ cố nhiên là tôi muốn giữ-gìn thân tôi cho chàng. Nếu tôi coi nhẹ tình yêu trước khi Ông Hoàng của lòng tôi tới, thì thực là hỏng hết mọi việc!

Tuy nhiên nụ cười của nàng thực là mon-trón.

Chàng hình-dung hai người bị vút chung vào một cái trại cô-quạnh ở một nơi hẻo-lánh. Chàng thấy nàng quên hết những câu đạo-đức mà nàng đã nói ra như vẹt. Chàng thấy tâm-hồn mình bỗng thay đổi hẳn, xa-xa như người cái tôn hay người bị nóng tiết, điên-cuồng nhảy vào vòng chiến; chàng đã thay lòng đổi dạ. Trước kia, mỗi khi nghĩ đến chuyện lừa dối vợ, thì chàng thấy xấu-hổ ghê-tởm cho lòng mình, nhưng bây giờ thì chàng quả-quyết cái gì chàng có thể chiếm được thì cứ chiếm luôn lấy. Chàng bắt đầu thấy khó chịu với những điều Leora đòi hỏi chàng, nàng đã được chàng yêu với cả một mối tình xa-xa vĩnh-cửu, lại còn đòi chiếm hết tất cả những sở-thích lưu-lãng của chàng nữa. Và nàng đã đòi thật. Nàng ít khi nhắc tới Orchid, nhưng nàng có thể đoán biết (hay là chàng đã có tật giật mình

cho rằng nàng có thể biết) những buổi trưa nào chàng gặp Orchid. Nàng cứ lảng-lãng nhận xét chàng, làm cho chàng cảm thấy tội lỗi. Chàng vốn dĩ không bao giờ ăn nói ngọt-ngào với nàng cả, hôm ấy sao mà chàng ân-cần thân mật thế, chàng bảo nàng: "Em ở nhà suốt ngày sao? Em à, ăn cơm xong mình đi ra phố chơi và xem chiếu bóng đi? Hay em muốn thế nào tùy em đấy".

Nói xong chàng nhận thấy giọng mình có vẻ diu-dàng quá, vẩn-hoa quá, chàng ghét lạ và biết rằng Leora chẳng tin lời phỉnh-phở ấy, Thế rồi mỗi khi đắm mình vào suy-tu và cho rằng quan-niệm về sự-thật của chàng cao hơn Pickerbaugh, thì chàng lại tự mắng thầm: "Mày thì hay lắm đấy mà còn nghĩ tới sự thật, đồ láo chỉ nói dối!"

Sự thật, chàng đã trả một giá cao kinh-khủng để được nhìn đôi môi của Orchid và không hề băn-khoăn rằng giá quá đắt để tránh không nhìn đôi môi ấy.

Đầu mùa Hạ, hai tháng trước khi cuộc Đại-Chiến bùng nổ ở Âu-Châu, Leora về thăm gia-đình ở Wheatsylvania nửa tháng. Lúc ra đi nàng nói :

- Anh Sandy ạ, khi về em không có hỏi han anh truyện gì đâu, nhưng em mong rằng anh sẽ không còn có cái vẻ si-cuồng như ít lâu nay nữa. Anh đừng tưởng cái thứ bông cỏ ấy,

cái giống cúc hôi ấy, cái thú con gái thối
thây ấy của anh đáng để chúng ta phải cãi
nhau. Anh Sandy, anh yêu à, em rất mong anh
được sung-sướng, nhưng trừ khi em bất-thình-
lĩnh lẫn đùng ra chết trước anh, còn không
thì chẳng đời nào em chịu để ai coi em như
đồ bỏ, treo em lên một xó, như một cái mũ
tàng đầu. Em truyền đời cho anh biết trước
như vậy. Bây giờ đến vấn-đề nước đá. Em đã
đặt người ta giao mỗi tuần năm-mươi ki-lô, và
nếu thỉnh-thoảng anh có muốn làm bếp lấy
thì...

Khi nàng đi khỏi, cũng không có truyện
gì xảy ra ngay, nhưng có rất nhiều truyện
luôn luôn rình-rập xảy ra. Orchid có cái tính
của những cô gái dậy-thì tò - mò muốn biết
người đàn ông có thể làm những trò gì, những
mối xúc-cảm nho-nhỏ cũng đủ làm cho nàng hài
lòng rồi.

Hôm ấy một buổi sáng tháng Sáu, Martin
quả-quyết tự bảo mình rằng nàng chỉ là một
con diên, một đứa lẳng - lơ và chàng thì:
"Tuyệt-nhiên không có ít định tới gần nàng".
Tuyệt-nhiên không. Và chàng định bụng chiều
hôm ấy sẽ đến thăm Watters hay nằm nhà đọc
sách, hay đi dạo chơi một lúc với viên Nha-
Sĩ phụ-trách nhà thương của trường học.

Nhưng đến tám giờ rưỡi, thì không hiểu
chàng lại đi vớ-vẩn thế nào về phía nhà nàng.

Nếu gặp vợ chồng Pickerbaugh ở nhà... thì chắc-chắn Martin sẽ nghe thấy miệng chàng nói câu: "Dạ, thưa Bác-sĩ, tôi đến thăm Bác-sĩ để hỏi xem ý Bác-sĩ nghĩ sao về..." Thối quá! nghĩ sao về cái con khỉ ấy à! Pickerbaugh thì cả đời chẳng bao giờ nghĩ sao về bất cứ một truyện gì cả!

Mới tới bực thềm dưới cổng nhà Orchid, chàng đã trông thấy nàng rồi. Đứng cúi xuống ở bên nàng là một cậu tuổi trạc hai mươi, tên là Charley gì đó, làm thư-ký hãng buôn.

Chàng cất giọng hồ-hững hỏi :

- Này, Ba có nhà không? (Và chàng phải tự khen mình khéo đóng kịch).

- Thực tiếc quá. Ba và Má đi chắc phải tới mười-một giờ mới về. Mời Bác-sĩ vào nghỉ chân cho mát một chút đã.

- Được...

Rồi chàng ngồi ngay xuống, bộ điệu rất quả-quyết, và cố tìm những câu truyện có vẻ trẻ-trung hợp với hai cô cậu ra để nói; trong khi đó thì Charley lại đưa ra những câu mà cu cậu cho là thích-hợp với "Cụ" Bác-sĩ Arrowsmith, còn Orchid thì chỉ thốt ra những tiếng khỉ-khỉ nho-nhỏ nghe vui tai, nàng vốn có biệt tài làm cái trò này.

Martin nói :

- Đạo này, hử, đạo này có đi coi dã-cầu nhiều không?

Charley đáp :

- Ồ, có trận nào là tôi cũng cố đi coi cho kỳ được. Thưa công việc của Bác-sĩ ở Thị Xã ra sao ? Chắc Bác-sĩ bận chữa nhiều những chứng bệnh đau mùa, Winkulus Pinkulus và tất cả những chứng bệnh kỳ-quái kia ?"

"Cu" Bác-sĩ Arrowsmith âm-ừ :

- Ồ, bận lắm, bận lắm.

Chàng chẳng nghĩ thêm được câu gì để nói nữa, đành ngồi im nghe Charley và Orchid bí-mật cười khúc-khích với nhau những truyện chàng chẳng hiểu mô-tê gì cả, nó tách rời chàng ra khỏi thế-giới của họ và làm cho chàng thấy mình già đến trăm tuổi: những câu liên-quan tới Má và Earl, rồi một câu rất hăng "Hứ, thôi được rồi, nhưng nếu sau này cô còn thấy tôi khiêu-vũ với nó nữa, cô cứ bảo ngay vào mặt tôi, chịu không?"

Có tiếng Verbena la hét ở góc đằng kia, chẳng biết nói với ai, "Bây giờ chịu đầu hàng rồi đó hả!"

Martin thở dài: "Chán quá! Mất công toi! Về cho rảnh", nhưng vừa lúc đó Charley nói lớn tiếng: "Thôi, cô mình ơi, hãy ngoan nhé! Tôi chuồn đây!"

Thế là còn lại một mình chàng với Orchid thật là yên-tĩnh và im-lặng, sự im-lặng làm cho hai người thấy ngượng-ngượng.

Nàng nói : "Ngồi với một người có đầu óc và không giống Charley tán-tĩnh luôn miệng thật là dễ chịu".

Chàng nghĩ thầm: "Hay quá! Cô em thế thì thực là ngoan. Và tinh-thần mình cũng bình-tĩnh lại rồi. Thôi ngồi nói chuyện một chút rồi về".

Nhưng, hình như nàng đã ngồi xích lại gần chàng, và khẽ thủ-thỉ: "Tôi thấy tro-troi quá, nhất là lúc có cái tên ôn-vật kia, cho mãi tới khi nghe thấy tiếng chân Bác-sĩ đi. Tôi nghe đoán biết ngay".

Chàng cầm tay nàng, vỗ-về. Và khi thấy bàn tay chàng vỗ-về mỗi lúc một nồng-nhiệt hơn, không còn vẻ gỉ là của một viên Phụ-tá ban của cha nàng nữa, nàng khẽ rút tay về, ôm lấy đầu gối, và nói những truyện vớ-vẩn.

Thế rồi chiều chiều, chàng đi qua cổng nếu thấy nàng ngồi một mình thì "áp vô đầu hót". Tính nàng thực khó hiểu gấp mười người đàn bà khó hiểu nhất. Chàng nghĩ ngợi làm sao đó và thấy mình có lỗi với Leora, mà không cảm thấy một chút vui thú nào của kẻ phạm lỗi, những lỗi người ta bảo là những kẻ ở trường-học như chàng thường cảm thấy.

Trong lúc nàng nói, chàng cố tìm xem nàng có chút thông-minh nào không. Rõ ràng là nàng không đủ sức để theo học một trường Đại

học Công-giáo nhỏ ở miền Trung Tây-Bộ. Mùa thu tới, Verbena sẽ vào Đại-Học, nhưng Orchid - theo lời nàng giải-thích - nàng nghĩ nàng "phải ở nhà để giúp Má trông nom lũ em nhỏ".

Martin nghĩ thầm: "Nhu thế nghĩa là cô nàng không có thể thi ngay cả vào học ở Trường Mugford nữa!" Nhưng chàng bỗng có những ý nghĩ quảng-dại hơn về trí thông-minh của nàng khi nàng thú-thỉ: "Khổ cái thân tôi, chắc suốt đời tôi chỉ quanh-quẩn ở cái xó Nautilus này, còn Bác-sĩ... ồ, Bác-sĩ thông-thái như vậy, nghị-lục cương-cường như vậy, tôi biết Bác-sĩ sẽ chinh-phục được cả thế-giới!"

"Vô-ly, tôi sẽ chẳng bao giờ chinh-phục được cái gì cả, nhưng thực tình tôi hy-vọng có thể đưa ra được một vài phương-pháp có ích-lợi cho sức khỏe của mọi người. Nay Orchid tôi hỏi thực nhớ, cô thấy tôi có nhiều nghị-lục thật không?"

Lúc này vầng trăng tròn đã sáng vàng-vặt sau dặng cây phong. Cảnh nhà xơ-xác của Pickerbaugh bỗng trở nên thơ mộng mê-ly, bãi cỏ đại biến thành một vườn hồng, giàn nho tơi tả biến thành chiếc ngai của Nữ-Thần săn-bắn Diana, chiếc võng cũ trông như một tấm thảm bạc có viền tua, và cái vòi tưới vườn phun ra mấy giọt nước chẳng khác gì một cái suối

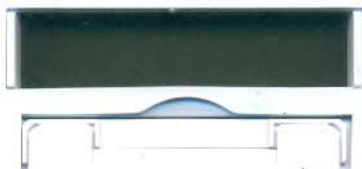

thần, và cảnh vật chỗ nào cũng bao-trùm một ánh sáng mông-lung, huyền-diệu của tình-ái. Thành-phố bé nhỏ, ban ngày thì ồn-ào nhộn-nhip như một bày trẻ, bây giờ thì vắng-lặng như im-lìm trong quên-lãng của mọi người. Martin vốn chỉ hay đắm mình vào những suy-tu sôi-nổi, ít khi có cái hứng - thú thường thức một giờ tuyệt-diệu như bây giờ, chàng mê-mẩn tâm-hồn, chơi-voi trong cảnh mơ-hồ ngây ngất.

Chàng cầm bàn tay hiền-hòa của Orchid - và tưởng nhớ tới Leora.

Anh chàng Martin liêu - lĩnh hiếu-chiến xưa kia đã dám cướp Leora đem đi mà không hề nghĩ tới lãng-mạn là gì, không hề ngờ rằng mình lãng-mạn, mà chỉ tưởng rằng mình cu-xử vụng, đến nay, cũng anh chàng Martin ấy lại phải vượt bụng thờ dãi vì một thiếu-nữ dưới ánh trăng mờ, thấy lòng rạo - rục lại tưởng mình lãng-mạn, nhưng thực tình chẳng lãng-mạn chút nào.

Chàng thấy mình có "bổn-phận" phải tò tỉnh. Chàng kéo nàng lại gần, nhưng khi nàng thờ-dãi khẽ nói: "Ồ, Bác-sĩ đừng làm thế", thì chàng sun lại chẳng có một chút phản-ứng làm mạnh hơn, lại cũng không biết nên xoay trở ra sao. Chàng lại ngắm ánh trăng, nhưng óc thì nghĩ đến việc ngày hôm sau phải đến sở sớm, và tự hỏi không biết có nên lên rút đồng hồ ở túi ra xem mấy giờ không? Chàng

loay-hoay xem được giờ xong, cúi xuống hôn từ biệt nàng, nhưng cái hôn hờ-hững như không hẳn là hôn, rồi bất chợt chàng thấy mình dương uế-oải lê bước về nhà.

Vừa đi chàng vừa bực tức, vừa kết tội mình một cách khá đích đáng. Mặc dầu đã có nhiều lần sơ-xẩy, nhưng chàng không bao giờ ngờ rằng mình lại có thể ngờ mình là một thằng ăn cắp tình yêu hèn-hạ, một thằng ăn xương rình-mò lén-lút chui vào sân vườn nhà người ta, mà cũng chẳng làm nên trò-trống kiếm-chác được cái gì, không bằng mấy thằng môi-giới chạy hàng sách đêm đêm đưa gái đi dạo dưới những rặng phong. Chàng tự nghĩ cho Orchid chỉ là một thiếu-nữ đàn-độn, chỉ giỏi thờ dài với kéo dài giọng những tiếng Ồ với M thôi! nhưng khi thui-thui một mình trong phòng vắng-vẻ, chàng lại nhớ nàng, và ao-uớc có những phép lạ, cực-kỳ phi-lý để quyến-rũ nàng tới phòng chàng đêm ấy, rồi chàng lăn ra giường ngủ, miệng rên-rỉ gọi, "Ôi Orchid ôi là Orchid!"

Có lẽ chàng đã quá để ý đến ánh trăng tròn và ngọn gió nồm đêm ấy, cho nên một hôm, khi Orchid chạy xòng-xộc vào, đi khắp phòng thí-nghiệm, rồi trèo lên ngòi ngất-ngheù trên chiếc ghế dài, để lộ đôi cẳng chân nõn-nà ra, chàng rảo bước tới ra về oai lăm, nắm lấy cổ tay nàng và hôn nàng một cái, nàng xúng-dáng được hưởng cái hôn như thế nào thì chàng đã

hôn nàng như thế.

Hôn xong, chàng thấy hết cả oai mà thấy sợ. Mặt tái đi, chàng nhìn nàng. Nàng nhìn lại, khó chịu, mắt mở to, môi mấp-máy, mãi một lúc lâu mới thốt ra được tiếng, "Ồ !"

Rồi nàng nói, giọng đầy hứng-thú và có đôi chút mãn-nguyên: "Martin...Ồ...anh yêu... anh cho là cần phải vậy sao?"

Chàng lại hôn cái nữa. Nàng đón nhận cái hôn đó, và trong một lúc lâu, trong vũ-trụ tất cả đều hư-vô, chẳng có nàng mà cũng chẳng có chàng, chẳng có phòng thí-nghiệm, cha mẹ, vợ con, phong-tục tập-quán gì cả, mà chỉ có mỗi một mối cảm-xúc mê-ly mãnh-liệt hòa-hợp tâm-hồn hai người lại với nhau.

Chợt nàng phun ra : "Em biết sẽ có nhiều người tôn-cố tôn-trọng lễ-giáo bảo chúng mình bất chính, và có lẽ đã có một lần em nghĩ như vậy, nhưng... Ồ, em thấy mình có tư-tướng tự do phóng-khoáng, em mừng diên người lên. Cố nhiên, em không muốn làm điều gì buồn phiền cho chị Leora thân-mến hoặc làm điều gì thực sự trái với đạo-lý ở đời, nhưng chúng mình đương sống vui giữa đám đông toàn là trưởng-già, mà có thể vươn lên khỏi bọn người ấy để nghe theo "tiếng của sức mạnh kêu gọi sức mạnh" thì anh bảo có kỳ-diệu không và ...Nhưng thôi bây giờ em phải đến họp ở Thanh-Nữ Công Giáo Hội đây. Có một Nữ Luật-Su ở Nữ-Uớc

tới nói cho bọn này nghe về "Sự - Nghiệp của người Phụ-Nữ Tân-Tiến".

Khi nòng đi khỏi, Martin tự cho mình là một người tình đặc-thắng, "Mình đã chiếm được nòng rồi!" Chàng há-hê lắm...nhưng chắc chưa bao giờ chàng vừa há-hê lại vừa run sợ, lo nom-nóp đến như thế.

Đến chiều, chàng đương ngồi nhà đánh bài với Watters, viên Nha-sĩ, và một y-sĩ trẻ ở bệnh-viện thành-phố, thì có chuông điện-thoại gọi, chàng nghe thấy một giọng rất xúc-cảm và ngọt-ngào nói :

- Orchid đây. Em gọi điện-thoại thế này, anh có thích không ?

- Ồ, có chứ, có chứ, thích lắm chứ !

Chàng cố lấy giọng vừa có vẻ âu-yếm vui mừng, mà lại vừa hơi có vẻ như không can-dự tới mình để cho ba anh bác-sĩ kia không hiểu truyện gì, ba người lúc đó mặc sơ-mi trần, đương cười và uống bia với nhau.

- Chiều nay anh có bạn gì không, anh Marty ?

- À - đương đánh bài với mấy người bạn.

- Ồ! (Tiếng Ồ nghe, có vẻ gay-gắt). Ồ ; thế ra anh... Em gọi điện-thoại cho anh như thế này thực là trẻ-con quá, nhưng Ba đi vắng, cả Verbena, cả nhà, tất cả mọi người đều đi vắng, và thấy trời chiều đẹp quá, em nghĩ... Anh có cho em là một đứa "cù-làn"

không ?

- Không... không... nhất định là không.

- Thế thì em thích lắm. Em cứ tưởng anh cho em là một đứa "cù-lần" nên mới gọi anh như thế này, em ghét quá. Thế anh không cho em "cù-lần" có phải không anh ?

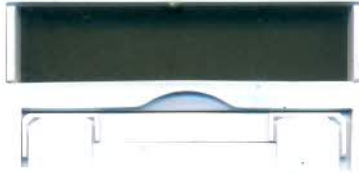
- Không... không... cố nhiên là không. Này, thôi để...

- Em biết rồi. Em chả nên giữ anh nói chuyện mãi. Nhưng em chỉ muốn hỏi cho biết, xem anh có cho em là "cù-lần" không, vì...

- Không! Thực thế mà! Đúng như vậy!

Ba phút sau, thấy sốt-ruột quá và nhất là bị những tiếng cười hèn-hệch có vẻ tục-tĩu của mấy "cha" ở đằng sau lưng, nghe rất khó chịu, chèn chèn ngay. Mấy tay xì-phé tuôn ra những lời mà dân Nautilus cho là thích-đáng : "Ồ, anh này đúng là tiểu Don Jewen!" và : "Các anh xem có tài không... vợ mới đi vắng có một tuần-lẽ!" và : "Nàng nào thế, Bác-sĩ? Này, thôi đừng giấu quanh nữa, dẫn về đây giới-thiệu với anh em coi!" và : "Này, tôi biết cô nào rồi kia; cô bé bán nữ-trang-phục ở đường Hàng Cỏ đấy mà!"

Trưa hôm sau nàng lại tê-lê-phôn từ một tiệm âu-đục, bảo rằng cả đêm nàng không ngủ được, và đã suy-nghĩ rất kỹ, nàng quyết-định là hai người "không nên làm cái truyện ấy nữa" - và hỏi chàng đến tám giờ tối có thể đến gặp nàng ở đầu đường Crimmins để nói cho

rút-khoát câu truyện đi được không ?

Đến quá trưa nàng lại tê-lê-phôn đòi giờ hẹn tới tám giờ rưỡi.

Đến năm giờ, nàng gọi thêm lần nữa, chỉ để nhắc chàng nhớ giờ hẹn...

Hôm đó ở phòng thí-nghiệm, Martin chẳng cấy được con vi-trùng nào cả. Lòng chàng bối rối quá, chàng không thể làm việc cho hoàn-hảo được, nhưng chàng cũng đủ bình-tĩnh để nghĩ xem có thể nào làm được một người chồng tội-lỗi thỏa lòng mãn ý được và suốt ngày chỉ mong có Leora ở bên cạnh để an-ủi mình, vì lời an-ủi của Leora luôn luôn có hiệu quả.

"Đêm nay mình muốn đưa nàng đi tới đâu đâu cũng được.

"Nhưng nàng chỉ là một đứa em trai, chẳng có chút gì gọi là thông-minh cả.

"Nói cho cùng, cần quái gì ! đóng vai triết-gia đạo-đức mãi, mệt quá rồi !

"Không biết mấy anh tình-nhân số đỏ trong mấy cuốn thơ văn tiểu-thuyết kia có thấy đau buồn như mình không ?

"Mình chỉ đại theo phái cố, phải thận-trọng, phải giữ luân-thường đạo-lý, phải một vợ một chồng ! Như vậy trái với đạo của mình. Mình phải có quyền tự-do của mình...

"Cóc khô gì ! mấy cái thằng tự-do mà lại phải cúi đầu làm nô-lệ để được tự-do thì cũng hèn chẳng khác gì mấy cha theo phái Giáo-Lý-Hội. Mình bảm-tính là một thằng đã quá vô luân-thường đạo-đức, vậy mình phải có đủ tư-cách để làm một thằng có luân-thường đạo-đức một chút chứ. Mình muốn giữ đầu óc cho sáng suốt, để còn làm việc. Mình không muốn hùng-hục chạy theo cô này cô kia để kiếm chác xem có thể hôn được cái nào thì hôn, làm cho mù cả đầu óc đi.

"Orchid dễ-dãi quá. Mình chẳng muốn bỏ cái quyền làm một kẻ có tội, có tội nhưng sung-sướng, song con đường đời của mình đã định thật là thẳng-băng, chỉ cần có Leora và công việc của mình, mình chẳng nên gây chuyện lộn-xộn. Cầu trời phù-hộ cho những kẻ yêu công việc và yêu vợ mình ! Những kẻ ấy đã bị thua ngay từ bước đầu kia rồi còn gì!"

Đến tám giờ rưỡi, chàng đi gặp Orchid và cuộc gặp gỡ chẳng có gì là vui-vẻ tử-tế cả. Chàng đem ra ghê-tôm cái anh chàng Martin khéo tán gái trước đây hai hôm cũng như chàng ghê-tôm cái anh chàng Martin đần-đo vô-vị đêm nay. Chàng trở về nhà, lòng thất-vọng đau-khổ như một anh thầy tu giới-đục và tưởng nhớ tới Orchid suốt đêm.

Một tuần sau Leora ở Wheatsylvania về.

Chàng ra ga đón nàng.

Chàng nói : "Ở nhà vẫn như thường. Anh thấy mình già đến một-trăm-lẻ-bảy tuổi. Anh là một thanh-niên đạo-đức, đáng kính, đáng trọng, và chỉ có trời biết, nếu không có những công việc thí-nghiệm chất trầm-điểm ấy, không có em và không có... Ồ, sao em lại cứ đánh mất biên-lai hành-lý luôn thế ? Anh thấy anh là một gương xấu cho người khác, bỏ cuộc quá dễ-dàng. Không phải, không phải, em không thấy sao, đây là cái biên-lai tạm người quản-lý xe lửa đưa cho em đấy !"